

เทศน์เช้า วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงข มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ วันนี้วันพระ วันพระ วันโกน เขาเตรียมตัวทำบุญกุศลกัน วันพระก็ไปวัดไปวา ไปวัดไปวาเพราะเป็นชาวพุทธไง ชาวพุทธเขาต้องมีพื้นฐาน ลัทธิศาสนาอื่นเขามีกิจกรรมของเขา เวลาพระพุทธศาสนา แล้ววันพระ วันโกน เราไปวัดไปวาของเรา ไปวัดไปวาเพื่อทำบุญกุศลของเรา บุญกุศลไง

เวลาเราเกิดมา เกิดมาจากบุญนะ คนเกิดมาจากไหน ก็เกิดจากพ่อจากแม่ เกิดจากบุญและกรรมของตน ถ้าเกิดจากบุญและกรรมของตน อยู่ที่การกระทำไง พระพุทธศาสนาเวลาละเอียดลึกซึ้งไปแล้ว ละเอียดลึกซึ้งเข้าไปถึงความรู้สึกอันนั้น ถึงหัวใจอันนั้น ถ้าหัวใจอันนั้นมันเป็นความทุกข์ความยาก มันจะทุกข์จะยากจากหัวใจอันนั้น ถ้าหัวใจดวงนั้นมีความสุข จะสุขจากหัวใจดวงนั้น

หัวใจเวลาจะทุกข์จะยาก เราไม่ต้องถามหากันเลย ทุกหัวใจเกิดมาทุกข์ยากทั้งนั้น แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือพระอรหันต์นะ เวลาเทศน์ว่าการยสะ เห็นไหม

“ที่นี่เดือดร้อนหนอ ที่นี่วุ่นวายหนอ”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรมอยู่ “ยสะมานิ ที่นี่ไม่เดือดร้อน ที่นี่ไม่วุ่นวาย”

ถ้าไม่เดือดร้อนไม่วุ่นวาย ไม่เดือดร้อนวุ่นวายที่ไหน มันไม่เดือดร้อนไม่วุ่นวายในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทศน์ว่าการให้ยสะมีดวงตาเห็นธรรม มีดวงตาเห็นธรรม เวลาเทศน์ว่าการต่อไป ยสะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา เวลาเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา สิ่งที่เป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเป็นในหัวใจนั้น ถ้าเป็นในหัวใจนั้น เราชาวพุทธไง เวลาชาวพุทธถึงเวลาสิ้นกิเลสไป เราคิดว่ามันสุดความสามารถของมนุษย์ไง

เวลาครูบาอาจารย์ของเรานั้นก็เหมือนเรานี่แหละ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านก็เกิดจาก ลูกชานา ลูกของคนชายขอบของสังคม เวลาของท่าน ท่านชวนขวยของท่าน เวลาท่านมาบวช ของท่านเพื่อจะประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านสิ้นกิเลสของท่านไป นั่นเป็นใครล่ะ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเป็นคนใหม่ ครูบาอาจารย์ของเราเป็นคนหรือเปล่า เราก็เป็นคน ถ้าเป็นคน เราพูดถึง เวลาสิ้นสุดแห่งทุกข์มันสุดเอื้อม มันไกลเอื้อมของเราจนเกินไป

เวลาเรามีความทุกข์หรือไม่ เรามีความทุกข์ของเรา เวลาคนเจ็บไข้ได้ป่วยเขาไป โรงพยาบาล เขาไปรักษาของเขา นี่ก็เหมือนกัน เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เรามีธรรมโอสถๆ ใง เวลาไปวัดไปวา ไปฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อสะกิดใจของคนใง ถ้าเรายังหาความเจ็บไข้ได้ป่วย ของเราไม่เจอ ฟังธรรมๆ สะกิดในหัวใจของเราว่าเราเจ็บไข้ได้ป่วยนะ เราต้องเวียนว่ายตายเกิด ในวัฏฏะนะ เรายังต้องมีการรักษา ถ้ารักษาเราไปวัดไปวาเพื่อทำบุญกุศล

เวลาทำบุญกุศลนะ เวลาทำบุญกุศลของเรา เวลาเริ่มต้นจะประพฤติปฏิบัติก็ต้องมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ถ้าคนจะมีศีลๆ ถ้าคนจะมีศีล เวลาประพฤติปฏิบัติ คนทำบุญกุศลมหาศาลเลย หลวงตาท่านบอกว่าคนจะพ้นจากทุกข์ คนเราจะมีคุณงามความดี ต้องฝึกหัดปฏิบัติตน เวลานั่งสมาธิภาวนาให้เกิดสติปัญญา

เวลาคนเราขึ้นมาอยากจะเป็นคนฉลาด อยากจะเป็นคนมีความรู้สึนึกคิดดีๆ แต่มันโง่ อย่างนั้นมันจะเอาความคิดมาจากไหนล่ะ เพราะโง่ มันถึงเอาชนะตัวเองไม่ได้ใง ถ้ามันฉลาด ฉลาดมันต้องมีสติปัญญาทำหันตัวเองสิ

เราทำบุญกุศลทำเพื่อใคร ก็ทำเพื่อเรา อาบเหงื่อต่างน้ำมา หามาเพื่อเราๆ แล้วเราสละ ออกไปเพื่อใครล่ะ ก็เพื่อหัวใจดวงนี้ที่มันหามาเป็นของมัน แล้วมันเสียดสละของมันไป ของที่เป็นวัตถุนี้มันก็จะเป็นทิพย์ของมันในหัวใจของเราไซ้ใหม่ ถ้ามันเป็นทิพย์ขึ้นมา เวลาเราจะฉลาดขึ้นมา เราก็ต้องหัดภาวนา จะทำทานก็ต้องมีสติมีปัญญานะ ถ้าถือศีลก็ต้องมีสติมีปัญญาของเรา ยิ่งจะภาวนา ถ้าคนเรานั้นโง่ๆ พุทโธไม่ได้หรอก ขนาดของเป็นวัตถุมันยังสละไม่เป็น ของที่เป็นของมันยังทำทานไม่ได้ แล้วมันจะสละอารมณ์ของมันได้อย่างไรล่ะถ้ามันไปตระหนี่ ในอารมณ์ของมัน

ถึงบอกว่า เวลาทำบุญกุศลของเราไม่ต้องว่าต้องชวนขวย ต้องแสวงหามา เราถึงทำบุญกุศลของเราได้

ทำบุญกุศลของเรา นั่งลง หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธ แต่ความจะหายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธได้ มันต้องมีสติมีปัญญาของมัน ถ้าไม่มีสติปัญญาของมัน มันจะไขว่คว้าอะไรล่ะ มันเป็นนามธรรม จับต้องสิ่งใดไม่ได้เลย ถ้าจับต้องสิ่งใดไม่ได้ มันก็ต้องแสวงหาทำบุญกุศลก่อนๆ ให้จิตใจมันเป็นสาธารณะ ให้จิตใจมันได้สำนึกตัวของมัน ถ้ามันสำนึกตัวของมัน มันจะทำคุณงามความดี มันก็มีโอกาสของมัน ถ้าจะถือศีลๆ ศีลมันต้องสะอาดบริสุทธิ์ใจ

ถ้าศีลมันสะอาดบริสุทธิ์ เวลาจะทำของเราขึ้นมา ถ้าเวลากิเลสมันขุ่นมันแหม่ มันก็ผิด นี่ก็ผิด มันก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้ ไม่ได้ทั้งนั้นนะ เวลาที่มีศีลนี่ปกคิของใจ มันจะไม่ได้้อย่างไรล่ะ ก็ไม่ทำอะไรเลย ก็รักษาของเราอยู่อย่างนี้ มันไม่ทุศีลใจ คนเราจะทำคุณงามความดีก็ทำคุณงามความดีเพื่อเรานะ พระพุทธศาสนาสอน สอนมาที่นี้ไง ถ้าไม่ทุศีล ไม่ทำลายศีลของตน มันจะไม่มีความคิดอื่นใด

ศีเลน สุคติ ынติ สีเลน โภคสมุปทา ผู้ที่มีศีลมีธรรมเขาจะมีโภคทรัพย์ โภคทรัพย์เพราะอะไรล่ะ เพราะเราไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย เรามีทานของเรา เรามีสติปัญญาของเรา เราหาของเรามาเราจะใช้จ่ายของเราอย่างไร เราต้องสมควรกับที่เราหามา แล้วพอหามาแล้วถ้ามันเหลืออะไรที่เราใช้จ่ายฟุ่มเฟือยสิ่งต่างๆ ออกไป เราไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่เล่นการพนัน ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือยต่างๆ เหลือๆ

ศีเลน โภคสมุปทา มันจะเกิดโภคทรัพย์

ศีเลน สุคติ ынติ ศีลมันจะมีความสุข ความสงบ ความระงับใจ

ถ้ามันอยู่ในศีลในธรรม มันจะมีความสุข ความสงบ ความระงับของมัน ถ้ามันทุศีลของมัน มันก็หาแต่ความเดือดร้อนของมัน ไปกว้านเอาไป กว้านเอาแต่ความเดือดร้อนมาใส่ตนแล้วยังปฏิบัติตนว่ามีศีลนะ ยังจะให้ศีลคนอื่นอีก ถ้ามันทำลายตัวมันเองด้วยสติด้วยปัญญาของมัน แล้วมันจะเป็นอย่างไร

ถ้าคนเรา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ายังโกหกมดเท็จอยู่ มันจะทำความชั่วอย่างอื่นไม่ได้ไม่มี ทำได้ทั้งนั้น ถ้ามันลองชั่วของมัน มันชั่วในใจของมันแล้วมันทำอะไรของมันก็ได้

แต่ถ้ามันมีคุณธรรมในหัวใจของมัน มีคุณธรรมในใจ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สอนที่นี่ มนุษย์เป็นสัตว์ประหลาด คิดอย่างหนึ่ง พูดยังหนึ่ง ทำอย่างหนึ่ง แต่ถ้ามันมีศีลมีธรรม มันคิดอะไร

นี่ไง มโนกรรมๆ คุณติ เวลาเราว่าเราจะทำบุญกุศลๆ สิ่งใดเราก็ทำไม่ได้ เราเป็นคนทุกข์ คนจน เราหาสิ่งใดมาเราต้องมาทำบุญกุศลของเรา เราจะทุกข์เราจะยากของเรา เราจะลำบากของเรา นี่มโนกรรมๆ ถ้ามีสติมีปัญญาตรงนั้นเข้าไป มันต้องไปลงทุนลงแรงที่ไหน มันมาจากไหน ละ ความรู้สึกเรามันมาจากไหน

ปฏิสนธิจิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันอยู่กับเรา มันมากับเรามาตั้งแต่ต้น มันอยู่กับเรา มันมากับเราตั้งแต่ดั้งเดิม มันมีกับเรา มันอยู่กับเรามาตั้งแต่ยังไม่เกิด ยังไม่เกิด เพราะว่ามันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันมีอยู่กับเรามาอย่างนั้นนั่นะ มันถึงเป็นจิตเป็นนิสัยไง

แล้วด้วยบุญกุศลของเราถึงมาเกิดเป็นมนุษย์ พอเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมาแล้วมันก็ยังอยู่กับเรา อยู่那儿 แล้วมีอยู่กับเราแล้ว ตื่นขึ้นมาเป็นมนุษย์แล้ว ศักยภาพของมนุษย์ที่เอวระรานเขาไปทั่วว่า ตัวเองเก่ง ตัวเองสุดยอด ระรานเขาไปหมด ระรานก็ไปกว้านเอาฟันเอาไฟมาเผาตนเองไง นั่นสร้างเวรสร้างกรรมทั้งนั้นนั่น

แต่ถ้ามีสติมีปัญญาขึ้นมา ความรู้สึกมันอยู่กับเราตั้งแต่ต้น ปฏิสนธิจิต เกิดในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ มันกำเนิดมาตลอด แล้วเรามีสติมีปัญญา เราศึกษาพระพุทธศาสนา ตั้งแต่เกิดมา คนเราเป็นญาติกันโดยธรรม เกิดเป็นมนุษย์เสมอกัน มีปากและมีท้องเท่ากัน ต่างกัน ด้วยเวรด้วยกรรม ต่างกันด้วยความรู้สึกนึกคิด ความรู้สึกนึกคิดอันนั้นมันแตกต่างกัน

ถ้าความรู้สึกนึกคิดที่ดีๆ คุณติ คนที่มีบารมีๆ บารมีมาจากไหนละ มาจากเขาสร้างมาทั้งนั้นนะ คนเราร่ำรวยมหาศาลเลย แต่ไม่มีบารมี เขียวแห้งอยู่คนเดียวนั่นนั่นนะ คนที่มีบารมี คนทุกข์คนจน ทุกคนก็นับหน้าถือตาเขา เพราะเขาเป็นคนดี เขาเป็นคนดี ใครๆ ก็อยากเข้าใกล้เขา เพราะเข้าใกล้เขาแล้วมันอบอุ่น นี่คนมีบารมี แล้วบารมีมันมาจากไหนละ บารมีมันมาจากไหน ถ้ามันไม่ได้มาจากการกระทำอันนั้น จิตใจของเขาต้องเป็นธรรม ไปที่ไหนมีแต่คนไว้เนื้อเชื่อใจทั้งนั้นเลย ไปที่ไหนมีแต่คนอบอุ่นทั้งนั้นเลย นี่เขามีบารมีของเขา แล้วบารมีมันมาจากไหนละ

นี่ไง เราเกิดเป็นมนุษย์ๆ เกิดมาแล้วเราเป็นญาติกันโดยธรรม มีปากมีท้องเท่ากัน มีความเสมอกัน แต่หัวใจมันแตกต่างกันไง ถ้าหัวใจมันแตกต่างกัน ความรู้สึกนึกคิดของเรา นี่ไง มนุษย์เป็นสัตว์ประหลาด คิดอย่างหนึ่ง พูดอย่างหนึ่ง ทำอย่างหนึ่ง เราไม่เป็นอย่างนั้น เราเป็นสัตว์มนุษย์ สัตว์ประเสริฐ ชื่อสัตย์ มีสัจจะ แล้วพูดอย่างไร ทำอย่างนั้น ทำอย่างไร พูดอย่างนั้น เรามีสติปัญญากับเรา เรามีปัญญารู้เท่าทันของเรา เราจะมีศีลมีธรรมโดยความสะอาดบริสุทธิ์ใจ

สี่เลน โภคสมุปทา มีโภคทรัพย์เพราะเราไม่ใช่จ่ายแบบฟุ่มเฟือย

มี สุกดี ยนต์ เรามีความสุข ความสงบ ความระงับเพราะเรามีศีลมีธรรมในใจของเรา

นี่ไง นี่ก็เหมือนกัน ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ถ้าเราฝึกหัด เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันก็จะขึ้นสมบัติของเรา แล้วเราปฏิบัติขึ้นมา เรามีคุณธรรมขึ้นมาในหัวใจขึ้นมา ถ้ามีคุณธรรมในหัวใจขึ้นมา มันมาจากไหนละ

ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล นี่พูดถึงศาสนานะ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าที่ใจเลย ใจของใครไม่มีมรรค มักโคคือทางอันเอก ใจของใครไม่มีศีล สมาธิ ปัญญาที่มันเกิดขึ้นมา ไม่มีภาวนามยปัญญา ปัญญาที่จะสำรอกจะคายกิเลส ปัญญาที่จะชำระกิเลส ถ้าไม่มีการกระทำ ไม่มีผล ผลไม่มี

ผลมันมีมันต้องมีจากเหตุ มีจากการกระทำอันนั้น แล้วมาจากเหตุ มาจากการกระทำอันนั้น คุณดี ไม่มีมันคน คุณดี ช่วงไม้เขาตากเขาตากมา ไม้จะคด เราตากให้มันตรงเพื่อให้เป็นประโยชน์ ไม้คดมันใช้ประโยชน์ไม่ได้ เขาพยายามจะตากจะตากให้มันตรง จิตใจของเรามันร้อนมาตลอด จิตใจของคน ไม่ต้องมาโกหก ในสโมสรสันนิบาตทุกดวงใจว่าแห้ว

ในการเกิดทุกคนมีวิชา ในการเกิดทุกคนมีกิเลส เพราะกิเลสนี้มันพาเกิด คนที่เกิดขึ้นมาทุกคนมีกิเลสค้นหาความทะยานอยากทั้งนั้น ไม้ไผ่หน้าใครทั้งสิ้น แล้วมีศรัทธามีความเชื่อมาฝึกหัดมาประพฤติปฏิบัติของเรา นี่ไง นี่ไง ไม้มันคดๆ นี่ไง ด้วยศีลด้วยธรรมจะตากจะตากมันไง ถ้ามันตากมันตากแล้ว จากสัตว์ประหลาดมันก็เป็นสัตว์ประเสริฐใจ จากสัตว์ประเสริฐมันก็มีคุณธรรมในใจมันขึ้นมาไง

ถ้ามันมี นี่ไง ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล หัวใจดวงใดไม่มีการประพฤติปฏิบัติ หัวใจดวงใดไม่มีการกระทำ หัวใจดวงนั้นไม่รู้จักมรรคจักผลหรือ ได้แต่เป็นประเพณี

วัฒนธรรม แล้วตาบอดก็จูงคนตาบอดกันไง หัวน้ำมันบอด มันจูงเดินกันเป็นแถวเลย ให้อ้างหลังก็เดินตามมันไปเลย นี่ไง ก็นี่กว่าคนตาบอดมันจะจูงไปที่ทางถูกใจ นี่มันไม่มีมรรคไม่มีผล มันไม่มีเหตุ ไม่มีการกระทำไง

แต่ถ้ามันมีการกระทำ มันกระจ่างแจ้งในหัวใจ มันต้องมีใครจูงล่ะ ก็สังขรณ์ไง ธรรมะจัดสรร ธรรมะมันเกิดขึ้น ธรรมะมันเบ่งบานในหัวใจไง ถ้าธรรมมันเบ่งบานในหัวใจ มันสว่าง โพล่งกลางหัวใจ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาอยู่ ท่านเล็งญาณ พุทธกิจ ๕ เข้าเล็งญาณแล้ว ใครมีโอกาสบ้าง จิตใจของเขาที่ควรแก่การได้คุณธรรม

การได้คุณธรรม หลวงตาท่านเปรียบเทียบเหมือนว้าวอยู่ในคอก ตัวโคอยู่ที่ปากประตู ถ้าใครเปิด ตัวนั้นจะออกก่อน จิตใจของคนที่มีมันพร้อมเหมือนว้าวในคอก มันออกไม่ได้หรอก เพราะมันโดนปิดกั้นไว้โดยอวิชชา มันออกจากคอกนั้นไม่ได้ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเล็งญาณเลย จิตใจของใครที่มีมันพร้อม แล้วอายุขัยมันจะสั้น ท่านจะไปโปรดสัตว์ๆ ไปเปิดคอก ไปเปิดคอก ปล่อยไอ้วัวตัวนั้นออกมา ปล่อยไอ้วัวตัวนั้นออกมา

ไอ้วัวตัวที่อยู่ในคอก โดยอวิชชามันปิดบังไว้ ไอ้ที่ทักฐานันะว่าฉันเป็นคนดี ฉันไม่ต้องไปวัด อู๊ย! ฉันเป็นคนมั่งมีศรีสุข ฉันเป็นคนดี...มันตายเปล่า ตายไปแล้วมันไปเกิดเป็นจิ้งจก ตึกแกเฝ้าสุสานอีกต่างหาก มันตายเปล่าเพราะมันไม่ทำอะไรของมัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปโปรดสัตว์อย่างนั้นนะ ไปโปรดสัตว์ให้เขาสำนึกไง “โตเทยพราหมณ์ เธอเป็นพราหมณ์เธอก็ตระหนี่ ไปเกิดเป็นหมามาเฝ้าอยู่ที่ยังตระหนี่ โตเทยพราหมณ์ๆ เธอยังตระหนี่” ไปชี้ ไปเปิดคอกๆ เปิดคอกให้ใจดวงนั้นมันออกมาไง ถ้าใจดวงนั้นมันออกมา มันเป็นประโยชน์อย่างนั้นไง

ถ้าผู้มึนคุณธรรมในหัวใจ ผู้มึนคุณธรรมในหัวใจเดินจงกรม เดินจงกรมอย่างนั้น ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติอย่างนั้น ให้อะไรมันคนทุกข์คนยาก คนเจ็บไข้ได้ป่วย ครูบาอาจารย์ท่านวิหารธรรม จิตใจของท่านประเสริฐ จิตใจของท่านพ้นจากทุกข์ไปแล้ว ท่านก็ประพฤติปฏิบัติขึ้นไปเพื่อวิหารธรรมในใจของท่าน เห็นไหม นี่ความสุขๆ

จิตใจที่เกิดมามันทุกข์มันยาก เจ้าชายสิทธัตถะเวลาจะออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ละล้า ละลั้งๆ คนละล้าละลั้ง ลูกเพิ่งคลอด สุภาพบุรุษผู้ที่รับผิชอบสูงสุด เวลาลูกคลอดมา อยากเห็น หน้าลูกใหม่ โอ้วพวกบ้าเห่อ ลูกคนแรกก็เห่อกันนำดูเลย เจ้าชายสิทธัตถะเวลาลูกคลอดแล้วไม่มี โอกาสได้ไปดู ต้องออกไปแสวงหาโมกขธรรม ทุกข์ใหม่ ไปประพฤติปฏิบัติอยู่อีก ๖ ปีกับเจ้า ลัทธิต่างๆ ที่เขาสอนสามะเลเทเมา ไปกับเขา ฝึกกับเขา ทำกับเขา ๖ ปี ทุกข์ใหม่

แล้วเวลาลองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วันเพ็ญเดือน ๖ บุปเพณิวาสนาสติปัญญา จตุปปาตญาณ อาสวัภขญาณ สාරอกคายกิเลสออกทั้งหมดแล้วเกิดวิมุตตिसุข มันแตกต่างกัน อย่างไร

เวลาจิตใจที่มันทุกข์มันยาก ทั้งชีวิตของเรามันแบกหามา ทุกคนก็รู้ เวลามันสลัด ออกไปแล้ว ที่มันเป็นวิมุตตिसุข เราไม่รู้ได้อย่างไร ก็เราแบกหามาแล้วเวลาเราสละไป แล้วเราไม่รู้ได้อย่างไร นี่ไง หัวใจดวงใดที่มีมรรคมิผล หัวใจที่มีมรรคมันก็มีผลอย่างนี้

นี่ไง วันนีวันพระๆ เราทำบุญกุศลของเรา ทำบุญกุศลของเราเพื่อสร้างบุญกุศลของเรา เพื่อสร้างอำนาจวาสนาบารมีให้หัวใจมันเป็นสาธารณะ ให้หัวใจมันฟังเหตุฟังผล แล้วเรา พยายามรักษาศีลของเราให้เป็นความปกติของใจ แล้วเราพยายามหายใจเข้านึกพุท หายใจออก นึกโธ ไม่ต้องไปน้อยเนื้อต่ำใจกับใดๆ ทั้งสิ้น ทุกคนเกิดมาเหมือนกัน เกิดมามีปากมีท้อง เหมือนกัน เกิดมาเป็นญาติกันโดยธรรม ต้องแสวงหาปากกัดตีนถีบเพื่อหาปัจจัย ๔ เหมือนกัน เพียงแต่หัวใจของใครมันมีอำนาจวาสนาบารมี มันแสวงหาโอกาส อยู่ที่ไหนมันก็หายใจเข้านึก พุท หายใจออกนึกโธได้ จะทำสิ่งใดมันก็ทำของมันได้ถ้ามันมีสติมีปัญญา

ถ้ามันคิดน้อยเนื้อต่ำใจ มันทำไม่ได้ เพราะความน้อยเนื้อต่ำใจเป็นกิเลส มันเหยียบย่ำ หัวใจดวงนี้ ทั้งๆ ที่ทุกๆ คนเกิดมาก็หายใจเข้าหายใจออกเหมือนกัน แต่คนที่มันมีสติปัญญา หายใจ เข้าหายใจออกมันก็กลับเป็นประโยชน์กับใจดวงนั้นไง แต่ถ้าคนที่จิตใจอ่อนแอ หายใจเข้าและ หายใจออกไม่เป็นประโยชน์สิ่งใดๆ เลย แล้วยังมีแต่ความทุกข์ความยากในหัวใจตลอดเวลา

ถ้ามันฝึกหัดหัวใจอย่างนี้มันเป็นประโยชน์กับเรา แล้วเวลาทำมาที่เรา ถ้ามีศีลมีธรรมแล้ว เราเชื่อสัจย์ เราไม่ใช่สัตว์ประหลาด คิดอย่างหนึ่ง พุดอย่างหนึ่ง ทำอย่างหนึ่ง พุศีล แล้วไปกว้าน เอาพินเอาไฟมาเป็นบาปเป็นกรรมของตน

เราทำคุณงามความดีของเรา ใครจะตกจะถ่วงนั่นมันเรื่องข้างนอก โลกธรรม ๘ เราจะทำ
คุณงามความดีของเรา เราจะทำคุณงามความดีของเรา เราจะรักษาหัวใจของเราไว้

มีเพชรมีพลอย เขาเก็บไว้ในตู้เซฟกัน ใหนักก็เหมือนกัน เรามีหัวใจของเรา เราจะรักษา
ของเราด้วยศีลด้วยธรรม หัวใจของเรา เราจะดูแล เราจะรักษา เราจะทำความสะอาด เราจะคอย
ดูแลหัวใจดวงนี้ให้่องแผ้ว จะทำหัวใจดวงนี้ให้สะอาดบริสุทธิ์ ให้หัวใจดวงนี้เป็นสมบัติของ
เรา ให้หัวใจดวงนี้มีคุณธรรมในใจดวงนี้เพื่อประโยชน์กับใจของเรา เอวัง